

Sterk door overleg

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, februari 2009
Gezamenlijk advies Minaraad en SERV

Advies

Nationaal Klimaatplan van België 2009 - 2012: stand van zaken

SERV, 18 februari 2009
Minaraad, 19 februari 2009

Inhoud

Krachtlijnen van het advies	3
1. Inleiding	4
1.1. Situering van het NKP	4
1.2. Situering van het advies	6
2. Beoordeling van het plan	7
2.1. Het ontwerp van Nationaal Klimaatplan 2009-2012 is geen plan	7
2.2. Meerwaarde van het NKP als rapport is beperkt	9
3. Aanbevelingen.....	11
3.1. Rapporteer over de voortgang van het beleid	11
3.2. Maak de databank online toegankelijk voor het publiek	12
3.3. Versterk de coördinerende rol van het NKP	12
3.4. Voorzie een governanceluik	13

Krachtlijnen van het advies

SERV en Minaraad zijn van mening dat het Nationaal Klimaatplan (NKP) een belangrijke rol kan spelen om tot een gecoördineerde aanpak te komen van het klimaatbeleid in België. Door de verdeling van de bevoegdheden inzake klimaatbeleid tussen de verschillende beleidsniveaus in ons land is dit meer dan nodig. In dit gezamenlijke advies geven de Raden aan dat deze rol slechts in beperkte mate gerealiseerd wordt door het ontwerpplan dat voor advies voorligt.

De rol en meerwaarde van het voorliggende ontwerp van NKP is onduidelijk en wellicht zeer beperkt. Het is zeker geen plan, en zelfs als rapport schiet het tekort. De Raden verwachten van een nationaal klimaatplan een gecoördineerde Belgische strategie, zeker nu de vraag naar een krachtig en weloverwogen klimaatbeleid groot is. Minaraad en SERV zijn overtuigd dat meer samenwerking tussen de gewesten en de federale overheid kan leiden tot een beter klimaatbeleid in België. Met dit doel voor ogen doen de Raden een aantal aanbevelingen om de meerwaarde van het NKP te verbeteren.

Deze aanbevelingen hebben betrekking op de rapportage- en planningsfunctie van het NKP:

- Om de *rapportage* in het NKP over het klimaatbeleid te versterken is ten eerste een geaggregeerde rapportage over de voortgang van het beleid en de afstand tot de doelstellingen nodig.
- Ten tweede vragen de Raden naar een publiek toegankelijke onlinedatabank met actuele informatie over de lopende en geplande klimaatmaatregelen op de diverse niveaus.
- De meerwaarde van het NKP als *planningsinstrument* moet onder meer liggen in het plannen van oplossingen voor concrete afstemmings- en coördinatieproblemen tussen de verschillende beleidsniveaus.
- Tenslotte moet het NKP volgens SERV en Minaraad uitdrukkelijk ruimte voorzien voor de governance-aspecten van het Belgische klimaatbeleid: deze governanceplannen moeten betrekking hebben op mechanismen om te komen tot een meer gecoördineerde, overlegde en onderbouwde klimaatstrategie in België.

1. Inleiding

Op 28 januari 2009 werden de SERV en de Minaraad door de Vlaamse minister bevoegd voor Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur om advies gevraagd over het 'Nationaal Klimaatplan van België 2009 - 2012: stand van zaken' (NKP). De adviestermijn bedraagt 30 kalenderdagen.

1.1. Situering van het NKP

Het opstellen van een nationaal klimaatplan is een engagement dat de federale overheid en de gewesten aangingen in het kader van het Samenwerkingsakkoord van 14 november 2002 over de uitvoering van het Protocol van Kyoto.¹ Het plan wordt opgesteld door de Nationale Klimaatcommissie, die samengesteld is uit de contracterende partijen en ondersteund wordt door een permanent secretariaat. Het plan wordt goedgekeurd door de respectievelijke regeringen voor wat hun bevoegdheden betreft. De federale staat en de gewesten verbinden zich ertoe het Nationaal Klimaatplan (en alle herzieningen aan dit plan) ter advies voor te leggen aan de federale en de gewestelijke adviesraden.

Het opstellen van het Nationaal Klimaatplan gebeurt met het oog op *"het rapporteren, in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering en het Protocol van Kyoto en Beschikking 1999/1296/EG, met de bedoeling om de netto-uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen te beheersen, zoals bepaald in het Protocol van Kyoto en in de Beslissing van de Raad van de Europa van 16 juni 1998."* De Belgische emissiereductiedoelstelling werd op Europees niveau vastgelegd op -7,5% in de periode 2008-2012 tegenover het referentiejaar 1990. Via een lastenverdeling op Belgisch niveau werd deze doelstelling verdeeld over de gewesten en de federale overheid (beslissing van het Overlegcomité van 8 maart 2004) (zie tabel 1). Het Vlaamse Gewest engageerde zich om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen met 5,2%. Het Waalse Gewest wil de uitstoot met 7,5% verminderen, terwijl het Brusselse Gewest zijn uitstoot mag verhogen met 3,475%.

Tabel 1: Nationale lastenverdeling

	Reductie in % (t.o.v. uitstoot in 1990)	Totale emissie (in miljoen ton CO ₂ -equivalenten)
Vlaamse Gewest	- 5,2 %	83,37
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	+ 3,475 %	4,13
Waalse Gewest	- 7,5 %	50,23

¹ Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, het Vlaamse Gewest, Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het opstellen, het uitvoeren en het opvolgen van een Nationaal Klimaatplan, alsook het rapporteren, in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering en het Protocol van Kyoto, 14 november 2002.

De federale overheid engageert zich om een reeks bijkomende interne emissiereducerende maatregelen te nemen, voor minstens 4,8 Mton CO₂-eq met jaarlijkse evaluatie. De reducties ten gevolge van deze federale maatregelen komen de gewesten ten goede. Aanvullend heeft de federale overheid zich geëngageerd om gedurende de periode 2008-2012 voor een totaal van 12,3 miljoen ton CO₂-eq emissierechten aan te schaffen².

Het voorliggende NKP wijst op vier doelstellingen die beoogd worden:

1. Het formaliseren van de grote prioritaire assen die België inzet om de uitdaging van het Kyoto-protocol aan te gaan.
2. De invoering van een gecoördineerd systeem van toezicht.
3. De uitwerking van een nationale strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering.
4. De voorbereiding van een langetermijnstrategie.

Het NKP is gestructureerd rond 11 strategische assen die in het plan gedefinieerd worden. Het gaat om zes sectorale en vijf horizontale assen. De sectorale assen zijn:

1. optimalisering van de energieproductie
2. rationeel gebruik van energie in gebouwen
3. beïnvloeding van het industrieproces
4. ontwikkeling van duurzame vervoermiddelen
5. aanmoediging van het duurzame beheer van de ecosystemen in land- en bosbouw
6. grotere inspanningen inzake afvalbeheer

Hieraan worden vijf (volgens het NKP 'ondergeschikte') meer horizontale assen toegevoegd:

7. grotere inspanning inzake onderzoek naar klimaatverandering
8. sensibilisering van alle Belgische spelers in de strijd tegen de klimaatverandering
9. grotere rechtstreekse betrokkenheid van de overheid bij de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen (BKG)
10. invoering van flexibiliteitsmechanismen
11. integratie van de klimaatdimensie in het ontwikkelingsbeleid

Het NKP staat naast de klimaatbeleidsplannen die de diverse overheden elk voor hun bevoegdheden (kunnen) opmaken. Zo zijn er het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012³, het Brussels Plan voor structurele verbetering

2. Op basis van een herberekening zal de federale overheid in plaats van 12,3 miljoen emissierechten gedurende de periode 2008-2012 12,208 miljoen emissierechten aankopen (op jaarbasis komt dit overeen met 2.441.560 emissierechten).

³ http://www.ine.be/themas/klimaatverandering/klimaatconferentie/vlaams-klimaatbeleidsplan-2006-2012/vkp_2006-2012_def.pdf

van de luchtkwaliteit en de strijd tegen de opwarming van het klimaat 2002 – 2010⁴ en het Waalse Plan Air-Climat⁵. Het federale niveau heeft (nog) geen omvattend klimaatbeleidsplan opgemaakt.

Het NKP wordt niet als dusdanig gebruikt in de verplichte rapportage van België aan het secretariaat van het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties of in het kader van de Europese regels. In die rapporten wordt wel verwezen naar het NKP.

1.2. Situering van het advies

SERV en Minaraad gaan in dit advies niet in op de individuele maatregelen die in het NKP opgenomen zijn. De Raden zijn van mening dat de adviestermijn te kort is voor een gedetailleerde advisering maatregel per maatregel. Bovendien bestaan de maatregelen uit het plan hoofdzakelijk uit goedgekeurd beleid. Voor wat het Vlaamse beleid betreft, hebben de Raden hierover al geadviseerd in eerdere adviezen.⁶ Voor de advisering over het (nieuwe) Vlaamse beleid, wachten de Raden op het Vooruitgangsrapport bij het Vlaamse Klimaatbeleidsplan 2006-2012 dat aangekondigd werd voor het najaar van 2008, maar dat op dit ogenblik nog opgemaakt wordt door de Vlaamse Regering. De Raden kijken hiernaar uit en engageren zich om over dit rapport grondig te adviseren.

Gezien de verdeling van de bevoegdheden inzake klimaatbeleid in België tussen de verschillende beleidsniveaus benadrukken SERV en Minaraad het belang van een gecoördineerde aanpak. Het Nationaal Klimaatplan zou hierbij een belangrijke rol kunnen spelen. In dit gezamenlijke advies geven de Raden aan dat deze rol slechts in beperkte mate gerealiseerd wordt door het ontwerpplan dat nu voor advies voorligt. In een eerste deel van het advies wijzen de Raden op de belangrijkste kenmerken en tekortkomingen van het plan. In een tweede deel formuleren de Raden een aantal aanbevelingen die door de Vlaamse minister kunnen ingebracht worden bij het overleg met de federale overheid en de andere gewesten.

De Raden zijn er zich van bewust dat het niet voor de hand ligt om het voorliggende plan op korte termijn te heronderhandelen met de andere gewesten en de federale overheid. De opmerkingen die geformuleerd worden

⁴http://www.ibgebim.be/uploadedFiles/Contenu_du_site/Particuliers/02_Thèmes/01_Air_et_Climat/Quelle_est_l'action_de_la_Région/PLA_NAC_complet_nl.pdf?langtype=2067

⁵ <http://air.wallonie.be/download-pdf.html>

⁶ Zie o.a. het advies van 30 juni 2006 van SERV en Minaraad over het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012 en de adviezen over de verschillende onderdelen van het Vlaamse klimaatbeleid (meer info op de websites van SERV (www.serv.be) en Minaraad (www.minaraad.be)).

gaan echter verder dan het voorliggende NKP zelf. Ze zijn relevant voor toekomstige plannen en herzieningen van het huidige en hebben ook meer algemeen betrekking op de manier waarop het klimaatbeleid in België is georganiseerd.

2. Beoordeling van het plan

De rol en meerwaarde van het voorliggende ontwerp van NKP is onduidelijk en wellicht zeer beperkt. Het is zeker geen plan, en zelfs als rapport schiet het tekort. Het is dan ook onduidelijk waarom hierover nu een consultatie wordt georganiseerd. De Raden verwachten van een nationaal klimaatplan een gecoördineerde Belgische strategie, naast de federale en gewestelijke strategieën, zeker nu de vraag naar een krachtdadig en weloverwogen klimaatbeleid groot is.

2.1. Het ontwerp van Nationaal Klimaatplan 2009-2012 is geen plan

Het voorliggend ontwerp van Nationaal Klimaatplan 2009-2012 is volgens de SERV en de Minaraad slechts een rapport, geen plan. Het NKP is weliswaar het resultaat van een wettelijk voorziene onderhandeling tussen, en goedkeuring door, de vier betrokken beleidsniveaus (zoals vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord), maar de meerwaarde van het voorliggende ontwerp van NKP als planningsinstrument ten opzichte van de afzonderlijke klimaatbeleidsplanning op de diverse niveaus lijkt onbeduidend.

Het voorliggende NKP betreft hoofdzakelijk een opsomming van reeds beslist beleid. De Vlaamse klimaatbeleidsmaatregelen die opgenomen zijn in het NKP zijn in ieder geval reeds lopend of beslist. Verwachte nieuwe maatregelen blijven buiten beeld en zullen wellicht worden opgenomen in het VORA (Vooruitgangsrapport bij het Vlaamse Klimaatbeleidsplan), dat binnenkort verwacht wordt. Hetzelfde geldt wellicht voor de Waalse en Brusselse klimaatbeleidsmaatregelen. En ook de opgenomen federale maatregelen ressorteren onder lopend of reeds beslist beleid, al bestaat er (nog) geen federaal klimaatbeleidsplan waarin deze werden gebundeld.

Het NKP rapporteert dus vooral over de stand van zaken op de verschillende beleidsniveaus. Daarbij slaagt het ontwerpplan erin om dat beleid per thema te beschrijven volgens 11 strategische assen (zes sectorale en vijf horizontale assen). Volgens SERV en Minaraad is een dergelijke momentopname zinvol:

- Informatie over het klimaatbeleid op de verschillende bevoegdheidsniveaus wordt bij elkaar gebracht. Dit is nuttig voor alle *stakeholders*.
- De bundeling van klimaatbeleidsinstrumenten op de diverse niveaus zorgt voor informatie-uitwisseling tussen de diverse administraties. Dit kan aldus inspirerend werken voor de verschillende gewestelijke instanties en maakt het mogelijk om van elkaar te leren.
- De informatie moet de betrokken overheid helpen bij de rapportage over het klimaatbeleid volgens de richtlijnen van het Klimaatverdrag.

In de rapportageoefening werd echter niet aangegeven noch gekwantificeerd of en in welke mate de maatregelen van het NKP zullen bijdragen tot het realiseren van de **beleidsdoelstellingen op de diverse niveaus**. Ook voorziet het NKP niet in een **procesplan**: welke processen zijn op de diverse niveaus gepland om de gestelde uitdagingen aan te pakken?

De rapportering in het NKP focust bovendien vooral op bestaande maatregelen geformuleerd om Kyoto te realiseren. De maatregelen gericht op de aanpassing aan de klimaatverandering (hoofdstuk zes) en op de voorbereiding van het **na-Kyototijdperk** (hoofdstuk zeven) zijn zeer beperkt ingevuld. Nochtans is een procesplan nodig om ook deze kwesties aan te pakken. Overigens zouden de maatregelen gericht op de Kyoto-doelstelling rekening moeten houden met een perspectief op verdergaande doelstellingen van een na-Kyototijdperk of hierop moeten anticiperen.

De inventarisatie van de stand van zaken is volgens de Raden slechts een eerste stap om naar meer **afstemming en coördinatie** van de diverse klimaatbeleidsmaatregelen te gaan. Er lijken echter naar aanleiding van de opmaak van het NKP weinig of geen extra stappen gezet - noch gepland - om de initiatieven op de diverse niveaus ook effectief meer op elkaar af te stemmen. De noodzaak en meerwaarde van een betere afstemming en coördinatie zijn nochtans duidelijk:

- De bevoegdheden voor energie, maar ook voor veel andere belangrijke klimaatgerelateerde beleidsdomeinen zijn verdeeld over de federale en gewestelijke overheden. Een doeltreffend beleid is enkel mogelijk indien er onderling afspraken gemaakt worden. Gebrek aan afstemming en coördinatie is vaak de reden waarom individuele maatregelen niet of onvoldoende kunnen werken of waarom doorbraken er niet komen.
- Gebrek aan afstemming en coördinatie zorgt voor inefficiënties en contradicties in het beleid en voor hoge(re) kosten voor burgers en bedrijven.
- Afstemming van het klimaatbeleid van de verschillende overheden is nodig om een 'gelijkwaardig' beleid in de diverse regio's te bekomen. Dit betekent niet dat een identiek beleid moet gevoerd worden. Er moet wel gezorgd worden voor een *level playing field*.

- De nood aan afstemming en coördinatie wordt groter bij stringenter doelstellingen die eraan komen en bij verhoogde inspanningen die nodig zullen zijn.
- De nood aan afstemming en coördinatie wordt groter naarmate het beleid op verschillende niveaus verder uitgewerkt wordt en meer maatregelen vorm hebben gekregen: in plaats van enkel te kijken naar welke (nieuwe) maatregelen er zijn, is aandacht nodig voor de implementatie van deze maatregelen en daarbij is afstemming en coördinatie met andere initiatieven erg belangrijk.

Er is **geen nationale strategie**; er is enkel een poging gedaan om de verschillende strategieën van de gewestelijke en federale overheid in één document te bundelen. De betekenis van de Belgische strategische lijnen is dus zeer beperkt, het lijkt gewoon een theoretische indeling. De strategische lijnen worden op dit ogenblik door de verschillende gewesten onevenwichtig ingevuld.

Hoewel de opsomming van het lopende beleid op de verschillende Belgische beleidsniveaus zinvol is als informatief document, kan het voorliggend NKP zeker niet beschouwd worden als een plan. Het is in essentie dus een informatief rapport.

2.2. Meerwaarde van het NKP als rapport is beperkt

Hierboven werd aangegeven dat het voorliggende NKP beschouwd moet worden als een informatief rapport, waarbij vooral de uitwisseling van informatie tussen de gewesten en het federale beleidsniveau een toegevoegde waarde kan hebben. Maar ook als informatief rapport schiet het NKP tekort.

Het voorliggende NKP is een **momentopname**, maar die is al **gedateerd** nog voor het plan finaal zal goedgekeurd zijn.

- In 2008 werd een vooruitgangrapport verwacht bij het Vlaamse Klimaatbeleidsplan. Indien dit rapport over enkele weken uitkomt, dan is het voorliggende NKP achterhaald.
- Het NKP geeft een stand van zaken van eind 2008 en bevat geen beschrijving van recente ontwikkelingen zoals de uitvoering van het EU-klimaatpakket en recente beslissingen op diverse beleidsniveaus. Vaak worden zelfs nog cijfers en beschrijvingen van de situatie in 2006 gegeven. Zo wordt bijvoorbeeld aangegeven dat De Lijn *“vanaf 2006 een veralgemeend gebruik van een significant percentage biodiesel (5%) in het brandstofmengsel voor haar voertuigen”* zal invoeren (maatregel TR-C04). De Lijn heeft echter in 2008 alle experimenten met biodiesel en plantaardige olie stopgezet.
- De data van de prognoses (in §4.2) zijn erg verouderd: het scenario ‘inclusief maatregelen’ is zelfs de stand van zaken van april 2006.

Het NKP is **onvolledig**:

- Het NKP bevat geen systematische omschrijving van *reductiepotentiëlen*, *kosten*, e.d. van maatregelen. De Raden leiden hieruit af dat deze gegevens niet beschikbaar zijn of dat de verschillende overheden blijkbaar nog geen vergelijkbare methoden gebruiken om die gegevens te berekenen of te rapporteren. Door het ontbreken van deze kwantitatieve informatie kan er geen duidelijk en onderbouwd antwoord gegeven worden op de cruciale vragen zoals: Zal België met dit plan de Kyoto-doelstelling halen? Of, wat is er meer nodig? Welke bijstellingen zijn eventueel nodig? Wat zijn de kosten en effecten van het gepresenteerde beleid?
- *Procesbeschrijving*, *procesplanning* en *andere governance-aspecten* van het beleid ontbreken doorgaans.
- De beschrijving van de maatregelen is vaak *onevenwichtig*: sommige maatregelen worden zeer uitvoerig beschreven, terwijl andere - nochtans vaak centrale beleidsinstrumenten - zeer summier beschreven worden. Zo krijgen in de strategische as 'energieproductie' bijvoorbeeld het groenestroomcertificatensysteem, de Europese emissiehandel, de warmtegerelateerde maatregelen en de maatregelen gericht op de aanpak van barrières voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie zoals de aanpassing van de elektriciteitsnetten, weinig aandacht. Vaak is nochtans op deze domeinen afstemming tussen de beleidsniveaus cruciaal.

De indeling van maatregelen is verwarrend en ingewikkeld. Dit komt onder meer door de manier waarop de maatregelen ondergebracht worden in de sectorale assen (energieproductie, industrie, gebouwen, transport, landbouw, afvalbeheer). Er gaat ook te weinig aandacht naar de horizontale assen. De horizontale assen zijn duidelijk ondergeschikt en gaan enkel over onderzoek, sensibilisering, rol van overheid, flexmex en ontwikkelingssamenwerking. Hierdoor dreigen enkele andere transversale aanpakken buiten beeld te blijven, die nochtans zeer belangrijk kunnen worden (meer ketenaanpak - synergie tussen diverse maatschappelijke sectoren, meer transitieaanpak - een andere governance om vooruitgang te boeken, financieringsvraagstukken - andere financieringsmechanismen in diverse sectoren, meer gelijkaardige problematieken (warmte, ICT, ..) ...).

De sectorale indeling van het NKP zorgt ook voor problemen met het onderbrengen van meer horizontale instrumenten zoals de Europese emissiehandel (EU ETS). De *indeling in (sub)clusters gebeurde weinig consistent*, waardoor overlap gecreëerd wordt (en bijhorende talrijke verwijzingen). Soms is er een indeling op basis van *de doelgroep* van de maatregel (binnen gebouwen, naargelang generiek, industrieel of residentieel), soms op basis van *de aard van de maatregel* (hernieuwbare energie / energie-efficiëntie), soms

op basis van *de aard van het instrument, de financieringsbron, of op basis van een EU-richtlijn* die aan de basis ligt.

3. Aanbevelingen

Mineraad en SERV zijn overtuigd dat meer samenwerking tussen de gewesten en de federale overheid kan leiden tot een beter klimaatbeleid in België. Met dit doel voor ogen doen de Raden een aantal aanbevelingen om de meerwaarde van het NKP te verbeteren. Het Samenwerkingsakkoord voorziet expliciet in de mogelijkheid om het NKP jaarlijks te evalueren en aan te passen.

De aanbevelingen van SERV en Mineraad voor een beter NKP hebben betrekking op de rapportage- en planningsfunctie van het NKP. Om de *rapportage* in het NKP over het klimaatbeleid te versterken is ten eerste een geaggregeerde rapportage over de voortgang van het beleid en de afstand tot de doelstellingen nodig (3.1). Ten tweede vragen de Raden naar een publiek toegankelijke onlinedatabank met actuele informatie over de lopende en geplande klimaatmaatregelen op de diverse niveaus (3.2). De meerwaarde van het NKP als *planningsinstrument* moet ondermeer liggen in het plannen van oplossingen van concrete afstemmings- en coördinatieproblemen tussen de verschillende beleidsniveaus (3.3). Tenslotte moet het NKP volgens SERV en Mineraad uitdrukkelijk ruimte voorzien voor de governance-aspecten van het Belgische klimaatbeleid: deze governanceplannen moeten betrekking hebben op mechanismen om te komen tot een meer gecoördineerde, overlegde en onderbouwde klimaatstrategie in België (3.4).

3.1. Rapporteer over de voortgang van het beleid

Hoewel de gewesten verantwoordelijk zijn voor het gros van het klimaatbeleid is het nog steeds 'België' dat de internationale en de Europese klimaatengagements opneemt. Het is dan ook noodzakelijk dat er op 'Belgisch' niveau bijgehouden wordt op welke manier ons land zijn internationale en Europese engagements naleeft. De inspanningen van de overheden, zoals vastgelegd in het akkoord over de lastenverdeling, moeten nauwgezet en op transparante wijze opgevolgd kunnen worden. Naast de formele administratieve rapportage aan het secretariaat van het Klimaatverdrag is er volgens SERV en Mineraad een rol voor het NKP om jaarlijks deze informatie te verstrekken. In een rapportage moet een zo actueel mogelijke stand van zaken gegeven worden: Welke emissiereducties werden gerealiseerd? Worden de doelstellingen gehaald? Deze informatie moet beschikbaar gemaakt worden, zowel op geaggregeerd Belgisch niveau, als op het niveau van de gewesten en op het federale niveau.

3.2. Maak de databank online toegankelijk voor het publiek

Volgens de Raden is er daarnaast nood aan actuele en gedetailleerde **informatieverstrekking** over de klimaatbeleidsmaatregelen die gevoerd en gepland worden op de diverse niveaus. Aangezien de beleidscycli van de verschillende overheden niet op elkaar zijn afgestemd, en aangezien beleid tussendoor wordt aangepast en er in het klimaatbeleid ook internationaal veel ontwikkelingen zijn, is een databank noodzakelijk. Een dergelijke databank zou volgens het NKP al operationeel zijn, maar de Raden verkregen hiertoe vooralsnog geen toegang. Het lijkt zinvol om via deze **databank – als ze voldoende uitgebouwd is – online een actueel beeld** te geven van de lopende en geplande klimaatbeleidsmaatregelen. De voorziene jaarlijkse aanpassing van het klimaatplan zou dan een afdruk omvatten van de databank met eventueel aanduiding van de **koerswijzigingen in een kort strategisch document** – hetgeen de consultatie zou vergemakkelijken.

De Raden vragen dat zo snel mogelijk werk wordt gemaakt van een optimale inzet van deze databank. Dit vereist een ander plannings- en rapporteringsregime met verantwoordelijkheid voor trekkers van projecten om de informatie over hun project in de databank actueel te houden. Minaraad en SERV wijzen op de volgende aandachtspunten en modaliteiten:

- De databank moet publiek toegankelijk zijn en doorzoekbaar zijn op doelgroep. Doelgroepen moeten in de databank toepasselijke maatregelen kunnen raadplegen.
- De databank moet, liefst per maatregel of per maatregelcluster, informatie bevatten over inschattingen van het reductiepotentieel, kosten, andere opvolgingsindicatoren, verantwoordelijkheden, budgetten, rapportage over de (stand van) uitvoering, etc. Dit is belangrijk om te toetsen of de maatregel zijn doelstelling realiseert, wat de kosteneffectiviteit van de maatregel is, wat de (neven)effecten zijn, etc. Dergelijke informatie laat toe het beleid op te volgen en waar nodig bij te sturen.
- De databank moet uitgaan van instrumenten / maatregelen tot op het laagste niveau.

3.3. Versterk de coördinerende rol van het NKP

Een belangrijke toegevoegde waarde van het NKP zou volgens de Raden liggen bij de coördinerende rol van het plan tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus. Meer **coherentie en afstemming** tussen de federale en gewestelijke initiatieven zijn, zoals hierboven werd aangegeven, immers cruciaal. Iedereen is ervan overtuigd dat de uitdagingen op het vlak van klimaatbeleid groot zijn. Grote doorbraken (transities) zullen noodzakelijk zijn om de toekomstige doelstellingen te realiseren (bv. aanpassingen aan het elektriciteitsnet om de ontwikkeling van hernieuwbare energie te ondersteunen). Maatregelen om dergelijke transities te realiseren zullen enkel mogelijk zijn indien ze afgestemd en gecoördineerd worden tussen alle be-

voegdheidsniveaus in België. Het NKP speelt bovendien een belangrijke rol in de planning van de maatregelen en de rapportage over de voortgang op basis van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende partijen.

In afwachting van een nieuwe lastenverdeling voor de doelstellingen tegen 2020, kunnen afspraken over bepaalde concrete maatregelen helpen om onzekerheden bij doelgroepen te verminderen.

SERV en Minaraad zijn van mening dat er nood is aan plannen of maatregelen om concrete **afstemmingsproblemen** te inventariseren en op te lossen. Enkele concrete voorbeelden van afstemmingsproblemen die om een oplossing vragen zijn:

- De energieprestatieregelgeving verschilt zowel op het vlak van de methodologie als op het vlak van de eisen. Een betere afstemming is gewenst.
- Een betere afstemming van het subsidie- en premiebeleid tussen de beleidsniveaus (gewestelijke energiepremies en federale belastingvermindering) staat al lang op de agenda.
- Het federale productbeleid kan een belangrijke bijdrage leveren aan het beleid inzake energie-efficiëntie van de gewesten (en vice versa).
- Het ondersteuningsbeleid voor hernieuwbare energie is verschillend in de gewesten wat leidt tot inefficiënties.
- Een betere afstemming kan ook leiden tot meer efficiëntie van het infrastructuurbeleid: transportinfrastructuur, energie-infrastructuur,...

3.4. Voorzie een governanceluik

Tot slot vragen Minaraad en SERV dat in het NKP een **governanceluik** wordt voorzien dat erop gericht is om afspraken te maken om tot een beter bestuurlijk 'klimaat'-beleid te komen. De volgende governanceaspecten lijken daarin onder meer van belang:

- **Optimalisatie van de afstemmings- en coördinatiemechanismen.** De vele afstemmingsproblemen tussen het klimaatbeleid op de diverse niveaus (cf. supra en cf. vorige adviezen van de Raden), wijzen erop dat de bestaande afstemmings- en coördinatiemechanismen binnen België onvoldoende werken. De Raden vragen dat plannen worden gemaakt om deze mechanismen waar nodig te herbekijken en te optimaliseren, niet alleen tussen beleidsniveaus en maar ook tussen beleidsdomeinen (inclusief met beleidsdomeinen die niet rechtstreeks betrokken zijn bij het klimaatbeleid). De Raden wijzen er daarbij op dat een betere afstemming niet per definitie nieuwe samenwerkingsakkoorden, wetten of structuren vereist, maar eerder een andere manier van werken op het terrein.
- **Meer transparantie en consultatie bij de standpuntbepalingen.** Minaraad en SERV pleiten voor meer transparantie en participatie vanuit het middenveld bij de **standpuntbepalingen** van België,

zowel intern (afstemming tussen de gewesten en het federale niveau) als extern op internationaal niveau (klimaatbeleid van Verenigde Naties en Europese Unie). Voor een buitenstaander is het zeer moeilijk om zicht te krijgen op de wijze waarop de Belgische standpuntbepaling tot stand komt; soms wordt stakeholderoverleg georganiseerd, soms ook niet. Consultatie over samenwerkingsakkoorden is vaak zinloos omdat er niets meer kan gewijzigd worden aan het compromis na de onderhandelingen. De gevraagde transparantie slaat niet alleen op het proces vóór de standpuntbepaling, maar ook op de terugkoppeling en verantwoording na afloop van de onderhandelingen.

- **Procesafspraken rond de uitklaring van strategische discussies.** De Raden vragen dat voor de strategische discussies in het NKP wordt aangegeven hoe deze gevoerd en gesloten zullen worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor het post-2012 beleid (hoe zullen doelen na 2012 tot stand komen, welke onderbouwing gebeurt er, welke studies zijn gepland, welke consultaties worden gevoerd, aard van klimaatregime), het flexmex-beleid en het adaptatiebeleid.
- **Gezamenlijke plannen en afspraken inzake monitoring, opvolging, evaluatie en rapportage van het plan en de maatregelen.** Meer afstemming van de methodologieën voor de inventarisatie van broeikasgassen is noodzakelijk tussen de gewesten. Afspraken moeten ook gemaakt worden over de toekenning van emissiereductiepotentiëlen aan maatregelen en transparantie hierover. Er is verder nood aan evaluatie en rapportage over het bestaande plan en beleid, vooraleer een nieuw plan wordt voorgesteld (dit werd nu niet gedaan). De identificatie van relevante indicatoren is daarbij noodzakelijk. Het Vlaamse Gewest heeft ter zake alvast heel wat inspanningen gedaan: zo werd een studie uitbesteed inzake indicatoren en monitoring van het klimaatplan die gebruikt werd om de federale databank op te stellen. Het is wenselijk om ook inzake emissiereductiepotentiëlen tot vergelijkbare gegevens te komen tussen de verschillende gewesten.
- **Plannen en afspraken inzake onderbouwing van het klimaatbeleid.** Daarnaast is er nood aan een gezamenlijke omgevingsanalyse voor langere termijn en afstemming van de beleidsscenario's: (coherentie omtrent de gehanteerde scenario's en hypothesen). Het spreekt tevens voor zich dat er schaalvoordelen zijn indien de krachten kunnen gebundeld worden voor onderzoek dat relevant is voor alle beleidsniveaus in België.